

YABANCILARA DİL ÖĞRETİMİNDE TEKNOLOJİNİN KULLANIMI: BİR KARMA-META YÖNTEMİ

DERLEME MAKALESİ

Veli BATDI¹

1 Doç Dr., Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri ABD, EPÖ, veb_27@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-7402-3251

Geliş Tarihi: 25.05.2021 Kabul Tarihi: 13.08.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.942631

Öz: Bu çalışmada, yabancılar dil öğretiminde teknolojinin kullanımına yönelik uygulamaların karma-meta ile analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, karma-meta yöntem, meta-analiz ve meta-tematik analiz süreçlerinden yararlanılarak doküman analizine dayalı nicel ve nitel verilerin incelenmesini içermektedir. Meta-analiz için belirli veri tabanlarından dâhil edilme kriterleri çerçevesinde ulaşılan çalışmalar CMA ve MetaWin programlarıyla analiz edilmiştir. Analiz kapsamına alınan 7 çalışmadaki 28 verinin etki büyüklüğü $g = 1.196$ olarak muazzam düzeyde bulunmuş ve ilgili teknoloji destekli uygulamaların yabancılar dil öğretimini pozitif yönde etki ettiği şeklinde yorumlanmıştır. Meta-analiz sürecinin güvenilirliğine ilişkin çeşitli hesaplamalar yapılarak güvenilirlik değerleri elde edilmiştir. Meta-tematik analiz bağlamında ise yine belirlenen kriterler çerçevesinde doküman analizine dayalı olarak ulaşılan 9 çalışma, içerik analizine göre Maxqda programıyla analiz edilmiş, belli tema ve kodlar elde edilmiştir. Yabancılar dil öğretiminde teknolojinin kullanımına yönelik uygulamaların dil becerilerine, başarıya ve öğrenme ortamına etkisi ile bu uygulamalara ilişkin engeller ve çözüm önerileri temalarına ulaşılmıştır. İlgili temalar altındaki kodlara ilişkin uyum değerleri hesaplanarak iyi düzeyde uyum bulunmuştur. Araştırma bulguları, meta-analiz ve meta-tematik analiz bulgularının ortak noktada buluştuğunu ve teknoloji destekli uygulamaların yabancılar dil öğretimi üzerinde çeşitli yönlerde olumlu etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada, yabancılar dil öğretiminde kullanılan teknolojik uygulamalardaki sorunlara ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: teknoloji destekli uygulamalar, yabancılar dil öğretimi, karma-meta yöntemi, meta-analiz, meta-tematik analiz, etki.

THE USE OF TECHNOLOGY IN LANGUAGE TEACHING TO FOREIGNERS: A MIXED-META METHOD

Abstract:

In this study, the applications for the use of technology in language teaching to foreigners are examined through mixed-meta method. In this context, mixed-meta includes the examination of quantitative and qualitative data based on document analysis by using meta-analysis and meta-thematic analysis processes. For meta-analysis, studies reached within the framework of inclusion criteria from certain databases were analyzed with CMA and MetaWin programs. The effect size of 28 data in 7 studies included in the analysis was found to be $g = 1.196$ at a great level, and it was interpreted that the relevant technology-supported applications positively affected the process of language teaching to foreigners. Reliability values were also obtained by making various calculations regarding the reliability of the meta-analysis process. In the context of meta-thematic analysis, 9 qualitative studies, which were reached based on document analysis within the framework of determined criteria, were analyzed with Maxqda program according to content analysis and certain themes and codes were obtained. The themes included the effect of using technology-supported applications in language teaching on foreigners' language skills, success and on learning environment. It was also seen that there are certain obstacles and solution offers of using technology in language teaching to foreigners. A good level of consistency was found by calculating the agreement values for the codes under the relevant themes. Research findings revealed that meta-analysis and meta-thematic analysis findings converge at a common point and technology-supported applications have positive effects on language teaching to foreigners in various aspects. In the study, suggestions regarding the problems in technological applications used in language teaching to foreigners are presented.

Keywords: technology-supported applications, language teaching to foreigners, mixed-meta method, meta-analysis, meta-thematic analysis, impact.

1. Giriş

1.1. Teknoloji ve Eğitim

20. yüzyılın sonlarıyla 21. yüzyılın ortalarında gerçekleşen teknolojik ve bilimsel gelişmeler hayatın her alanına etki etmeye başlamıştır. Yaşanan teknolojik gelişmelerin, eğitim alanına da yansdığı görülmüştür. Teknolojinin eğitim hayatına girme-

sinde önemli materyallerden biri olan bilgisayar, eğitim-öğretimde; sınıf içi öğretim etkinlikleri, ölçme ve değerlendirme, eğitim ve yönetim araştırmaları, psikolojik ve rehberlik gibi birçok alanda kullanılmaktadır (Karaağaç, 2017, s.28). Eğitim alanındaki kullanımıyla birçok avantaj sunan bilgisayarlar, öğrencilere anlayamadıkları konuları kendi başlarına tekrar edebilme imkânı sunmakta, konunun işlenişini ve ilerleyişini öğrencilerin kendilerinin ayarlayabilmelerini sağlamaktadır (Dinçer, 2006, s. 65-68). Bilgisayar desteği ile yapılan eğitim, ayrıca bireysel farklılıkları dikkate alarak içeriği öğrencinin geçmiş yaşantılarına göre ayarlayabilmeyi sağlayan etkili ve verimli bir öğrenme ortamı sağlamaktadır (Çalışkan ve Şimşek, 1999, s. 247). Dönüt sağlama, bol tekrar etme, kendi öğrenme hızlarına göre öğrenebilme imkânları sağlayan bilgisayar destekli eğitim, her kademede kullanılması önerilen bir uygulama olarak belirtilebilir. Kademeler açısından değerlendirildiğinde, özellikle küçük yaş gruplarında soyut kavramların öğretiminde somutlaştırmanın büyük bir öneme sahip olduğu (Okur Akçay ve Halmatov, 2015, s.45) ve bu sebeple okul öncesi dönemde dâhil tüm kademelerde bilgisayarların kullanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

1.2. Yabancılar Dil Öğretimi

Yabancılar için öğrenme ortamları oluşturmada yeni yollarla düşünmeye, varsayılan kültürel kalıplardan uzak ve pedagojik değerleri yeniden gözden geçirmeye dikkat edilmelidir (Orellana, 2015, s.6). Konu dil öğretimi olunca ise, yabancı/ikinci bir dilin herhangi bir yönünü öğrenmek için ne kadar çok zaman harcanırsa, öğrenmenin o denli etkili olabileceği belirtilebilir. Ayrıca yabancıların dil öğrenimi sırasında, yabancı (hedef) dile maruz kalma ve hedef dilde pratik yapma, ikinci dil öğrenimi için “gerekli” koşullar olarak kabul edilmektedir. Öğrenme eyleminin, maruz bırakma ve uygulama olmadan etkili ve kalıcı olarak ilerleyemeyeceği düşünülmektedir. Daha fazla maruz kalma ve uygulamada, yabancı dil öğrenenler daha yetkin hale gelebilmektedir (Peirce, 1994, s.5). Diğer yandan yabancılar dil öğretimi sürecinde motivasyonunun da çok büyük bir faktör olduğu bilinmelidir (Kondo, 1999, s.78). Yabancıların ana dillerinin dışında yaşadıkları ülkenin dilini (hedef dil) çeşitli sebeplerden dolayı öğrenmeye ilişkin motivasyon düzeyleri dil öğrenimini farklı açılardan etkileyebilmektedir. Ancak bütün bunların yanı sıra, günümüzde dijital teknolojilerin bu alanda da büyük bir rol üstlenerek farklı şekillerde yabancıların dil öğrenmelerine etki etmesidir. TV, bilgisayar, akıllı tahta, cep telefonu gibi araçlar ile çevrimiçi ve çevrimdışı uygulamalar, Web 2.0 araçları yabancıların dil öğretiminde yararlanılan kaynakların başında gelmeye başlamıştır.

Bu noktada literatüre bakıldığında, yabancılar dil öğretimine ilişkin farklı örnekler rastlanmıştır. Yabancıların Avrupa'nın bazı şehirlerinde dil öğrenmelerine ve sosyalleşmelerine yardımcı olmak amacıyla bir dizi akıllı telefon araçları ve hizmetleri içeren uygulama (MApp) geliştiren ve Avrupa tarafından finanse edilen MASELTOV adlı projenin Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen bir uygulamayı içeren çalışması bu örneklerden biridir. Proje kapsamında kullanılan “MApp” araçları olarak bilinen teknolojik

destekle, durum merkezli dil ihtiyaçları, akran desteği için sosyal bir forum, kültürel bilgiler, yorumlar ve uygulamalar sunulmaktadır. Ayrıca MApp, günlük yaşantılarında kolaylık sağlayan ve resmi olmayan öğrenmeye yardımcı olmak için tasarlanmış dil dersleri de içermektedir. Araştırma sonucu, MApp'ın yabancılar, güven konusunda yardımcı olduğunu; dil öğrenimi ve farklı dil becerilerinin pratiğini sağladığını; sosyal öğrenmeyi desteklediğini göstermektedir. Sosyo-duygusal destek ve geri bildirim imkânı sunması, sosyal bir forumla iletişimi sağlaması ve öğrencinin tercih ettiği yerlerde ve zamanlarda dil becerilerini geliştirme fırsatı vermesi bu projede kullanılan ve resmi olmayan ilgili mobil dil öğreniminin güçlü bir yanı olarak belirtilmiştir (Jones vd., 2017, s.228). Yabancılar Türkçe öğretiminde Web 2.0 tabanlı teknolojilerin kullanımı ise motivasyon ve yaratıcılık düzeyini arttırmaktadır. Yabancılar dil öğretimi yapan öğretmenler, bu imkânlarla daha esnek öğrenme ortamları oluşturabilmektedirler (Baş ve Yıldırım, 2018, s.827). Bu sebeple, yabancılar dil öğretimi sürecinde, zengin materyallerle oluşturulmuş ortam ve durumların yaratılmasında dil öğrenme başarısı açısından büyük fayda olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, teknolojinin yabancılar dil öğretimi sürecine iyi entegre edilerek kullanılması önemsenmektedir.

1.3. Yabancılar Dil Öğretimi ve Teknoloji Kullanımı

Yabancılar eğitim sürecinde, dijital teknolojilerin çocukların deneyimlerini belirtmeleri ve ifade etmelerine yardımcı olmak amacıyla kullanıldığı bilinmektedir (Dunn, Bundy ve Woodrow, 2012, s.481). İleri teknolojilerin yaratmış olduğu gelişmelerle veri, ses, müzik, metin, fotoğraf, görüntü biçimindeki her türlü bilgi ve belge bilgisayar diline dönüştürülebilmektedir (Törenli, 2005, s.98). Dolayısıyla bu dönüşüm ile ulaşılabilen olanakların yabancılar dil öğretimi konusunda oldukça yarar sağlayabileceği belirtilebilir. İnsanlar arasında teknoloji odaklı iletişimin önemli olduğu düşünüldüğünde ve tüm toplumun bu tür gelişmelerin dışında kalmaması gerektiği ifade edildiğinde yabancıların eğitimi sürecinde de teknolojinin kullanımının ne denli önemli olduğu ifade edilebilir. Prensky'e (2004, s.2) göre insanlar arasındaki iletişim, dünya çapındaki teknolojinin kullanımı ile birlikte radikal bir şekilde değişmiştir. İletişimin yanı sıra, günümüz gençleri hayatlarının çok azını okuyarak geçirirken zamanlarının çoğunu video ve bilgisayar oyunları, e-posta, internet, cep telefonları ve mesajlaşma gibi teknolojik araçları kullanmaya ayırmaktadır. Tüm bu bilgiler yabancılar dil öğretimi sürecinde de teknolojinin kullanımının vazgeçilmez olduğunu göstermektedir.

Yabancılar yönelik politika ve düzenlemeler bir ülkenin sadece eğitim alanını değil, sosyoloji, ekonomi, psikoloji gibi birçok disiplini de ilgilendiren bir süreci kapsamaktadır (Dunn, 2004, s.65; Vandeyar ve Catalano, 2020, s.9). Ancak eğitim alanı açısından bakıldığında, farklı değişkenlerin göz önünde bulundurulması sürecin planlanması gerekmektedir. Bu noktada önemli değişkenlerden biri de dilsel boyutta teknolojik gelişmelerin yansımalarının büyük olmasıdır. Özellikle son yıllarda yabancılar için uygulanan programların iyi planlanmış ve teknolojik içeriklerle zenginleştirilmiş oldukları görülmektedir. Bu noktada Biçer (2012, s.107) yabancılar dil öğretimi süre-

cinde, Türkçe öğretiminde yapılan çalışmaların beklenen işlevi gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Bu sonucu destekler bir uygulama da, Ankara Üniversitesi TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi) Birimi tarafından online düzenlenen programlarda görülmektedir. Teknoloji desteği olarak canlı dersler aracılığıyla yürütülen bu programda, Ankara Üniversitesi TÖMER uygulamaları bağlamında Türkçenin yabancılar için öğretimine yönelik kuramsal ve uygulamalı bilgiler verilmesi amaçlanmıştır (TÖMER, 2021). Diğer taraftan, yabancılar için dil öğretiminde yaşanan engellerin ortadan kaldırılmasında da teknolojik desteğin büyük etkisi olduğu görülmüştür. Sadece kâğıt-kalem etkinlikleri yerine, 3 boyutlu görsellerin öğrenme sürecinde kullanılması, dil becerileri kapsamında dinleme ve telaffuz pratiği yapabilmek imkânları sunulması, video ve görsellerle kalıcı öğrenme sağlanabilmesi bu avantajlardan bazılarıdır. Teknolojik araçlar kapsamında, akıllı telefon, tablet, bilgisayar, laptop, akıllı tahta gibi birçok araç sayılabilir. Bu teknolojiler ile öğrenme motivasyonunun artırılması, arkadaş ve gruplarla kolay iletişim kurulabilmesi, istenilen bilgiye kolay ve kısa zamanda ulaşılabilmesi sağlanabilmektedir (Ghavifekr, & Rosdy, 2015, s.177-184). Kara (2010, s.409), yabancılar için verilen eğitimde, içeriğin devamlılık özelliğinin olması ve konuların zaman zaman tekrar edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Başaran, Akar ve Ulu (2015, s.26) bu konuda, dijital ders içeriklerinin istenen yer ve zamanda izlenebilmesi, anlaşılmayan konulara ilişkin derslerin tekrar edilebilmesinin öğrenmeyi kolay ve etkili kıldığını belirtmiştir.

Teknolojinin yabancılar için dil öğretiminde sağladığı katkıların yanı sıra bazı sınırlılıkların da olduğu belirtilmelidir. Teknolojik cihazlara erişebilme, teknolojiyi kullanma becerisine sahip olma, teknik problemlerle karşılaşma gibi sınırlılıklardan ötürü, sosyal, dilsel, kültürel, akademik ve mesleki alanlarda ciddi sorunlar yaşanabilmektedir. PISA verileri de bu noktada yabancı çocukların diğerlerine kıyasla okulda daha geriden takip ettiklerini ve uyum konusunda sorun yaşadıklarını belirtmiştir (EU, 2012). Yabancılar için verilen eğitim konusunda yürütülen bir çalışmada, göçmen bir ailenin bir şekilde temin edebildikleri bir bilgisayardan online işlemleri kullanmada yararlanamadıkları, çünkü internet faturasını ödemediği zorluk çektikleri belirtilmiştir (Nogueron-Liu, 2017: 394). Benzer durumlara her yerde rastlanabilmektedir. Bu açıdan, yeterli ekonomik, sosyal ve kültürel destek sağlanarak yabancılar için dil öğretiminde teknolojinin kullanımı sonucu ülkede daha uyumlu ve verimli bir süreç yakalanabilir. Mevcut araştırmanın amacı, yabancılar için dil öğretiminde teknoloji kullanımına ilişkin kapsamlı bir inceleme yaparak literatürde nitel ve nicel boyutta yürütülmüş bulguları meta-analiz ve meta-tematik analiz çerçevesinde bütüncül bir perspektifle birleştirerek sunmaktır. Bu bağlamda, erişilen çalışmaların incelenmesi sonucunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Analize dâhil edilen çalışmalarda, teknoloji destekli uygulamaların yabancılar için dil öğretimine ilişkin etki düzeyi nedir?

2. Teknolojinin dil öğretimindeki kullanımının,

- a. Akademik başarı,
- b. Dil becerileri ve
- c. Öğrenme ortamına etkisi ile
- d. Sınırlılıkları ve çözüm önerileri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Mevcut araştırma, yabancılar dil öğretiminde teknolojinin kullanımının etkililiğini belirlemeye yönelik karma-meta yöntemli bir araştırma sürecinden geçirilmiştir. Araştırma yabancılar dil öğretiminde teknolojinin kullanımıyla sınırlı tutulmuştur. Yabancılar dil öğretimi ve teknolojinin kullanımı dışında yabancıların eğitimine yönelik farklı değişkenlerin dikkate alınarak incelenmesi sağlanabilir. Ayrıca, bu çalışma kapsamı dışında olan fakat ilerdeki çalışmalar için önerilen teknolojik uygulamaların deneysel süreç sonundaki çıktılarının değerlendirilmesi yapılabilir. Ayrıca, mevcut araştırmada, genel başlık olarak yabancılar dil öğretimi şeklinde yapılan taramaların, belli yaş aralığı veya kademe düzeyi dikkate alınması durumunda, belli gruplara ilişkin daha detaylı verilere ulaşılabileceği belirtilebilir.

2. Yöntem

Bu çalışmada yabancılar dil öğretiminde teknolojik uygulamaların kullanımının etkililiğinin belirlenmesi amacıyla iki aşamadan oluşan karma-meta yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda, yabancılar dil öğretiminde bu uygulamaların etkililiğinin belirlenmesi nicel boyutta meta-analiz ve nitel boyutta meta-tematik analiz aracılığıyla karma-meta yöntemi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Karma-meta yöntem, doküman incelemesine dayalı nicel ve nitel verilerin bütüncül bir perspektifle analizini içeren bir yöntem olarak tanımlanabilir. Daha detaylı açıklanırsa, karma-meta yöntemi, CMA/ MetaWin gibi programlarla nicel verilerin; Nvivo/Maxqda gibi programlarla nitel verilerin analiz edilmesini sağlayarak bu programların sunduğu ürünlerin bir çalışmada birleştirilip incelenmesine imkân veren kapsamlı, zengin içerikli bir yöntem şeklinde ifade edilebilir (Batdı, 2020, s.3). Kısacası, karma-meta yöntemi, doküman analizine dayalı meta-analiz+meta-tematik analiz şeklinde formüle edilerek tanımlanabilir. Karma-meta çalışması yürütülürken, analize dâhil edilecek çalışmaların bilimsel nitelikli ve yayımlanmış/kabul görmüş özellikteki nicel (meta-analiz) ve nitel (meta-tematik analiz) verileri kapsamına ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca bu şekilde karma-meta yöntemiyle yürütülen çalışmaların analiz süreci, meta-analiz ve meta-tematik analiz açısından farklı iki türde gerçekleştirildiği için yöntem iki temel başlık altında gerçekleştirilen işlemler ile aktarılacaktır.

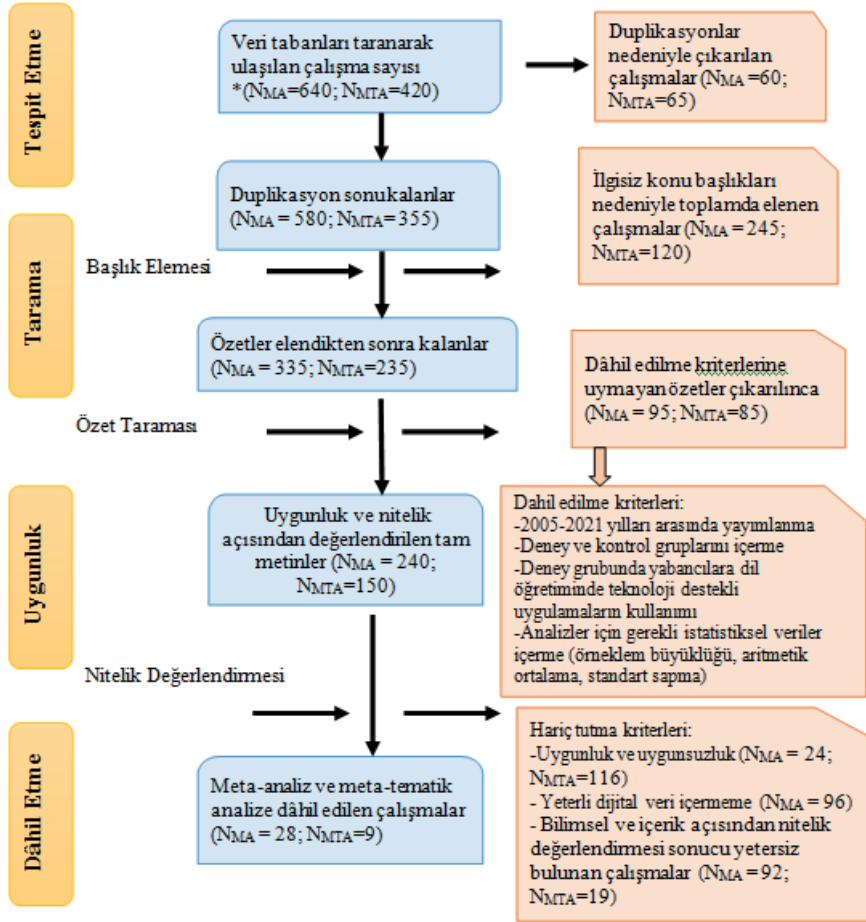
2.1. Meta-analiz Süreci

Meta-analiz, belli konularda yapılmış çalışma bulgularının birleştirilmesini içeren istatistiksel bir teknik olarak açıklanabilir. Ayrıca bireysel yürütülmüş araştırmalarda

ulaşılan verilerin daha geniş kapsamda yeniden analiz edilmesini kapsayan bir süreç şeklinde de tanımlanabilir (Glass, 1976, s.3). Meta-analiz, Borenstein, Hedges, Higgins ve Rothstein (2009, s.4) tarafından nicel çalışmaların istatistiksel bulgularının birleştirilmesi ile araştırma sentezi elde edilmesi şeklinde açıklanırken, Becker (2000, s.1) tarafından ise belirlenen bir konuda yürütülen bağımsız çalışma sonuçlarının birleştirilmesi ve yeniden değerlendirilmesi süreci olarak açıklanabilir. Meta-analiz aracılığıyla yapılan literatür taramaları sürecinde elde edilen bağımsız çalışmaların bir araya getirilerek tek başına bir çalışmanın elde edilmesi, çok büyük istatistiksel güce ulaşılmasını sağlamaktadır (L'Abbe, Detsky ve Q'Rourke, 1987, s.224). Bu bağlamda, meta-analizin aynı konudaki çalışmaları sistematik olarak birleştirip çok güçlü sonuçlara ulaşılmasına olanak sunduğu söylenebilir (Cumming, 2012, s.3). Ayrıca meta analiz, bağımsız çalışmaların sınırlamalarını azaltarak bireysel çalışma bulgularını karşılaştırıp birleştirerek objektif sonuçlar elde edilmesini sağlamaktadır (Cooper, Hedges ve Valentine, 2009, s.6). Dolayısıyla, farklı araştırma sonuçlarının tek bir araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlara göre daha zengin, geniş kapsamlı ve genellenebilir de olduğu belirtilebilir (Borenstein, Hedges, ve Rothstein, 2007, s.5).

2.1.1. Verilerin Toplanması

Bu kapsamda teknoloji destekli yabancılara dil öğretimine ilişkin literatürde yürütülmüş çalışmalara ulaşmak amacıyla "teknoloji destekli yabancılara dil öğretimi, göçmenlere yabancı dil öğretimi, göçmenlere/yabancılara Türkçe öğretimi" gibi anahtar sözcüklerle İngilizce ve Türkçe olarak YÖK, Google, Web of Science, Taylor & Francis Online, Science Direct, ProQuest Dissertations & Theses Global veri tabanlarından tarama yapılmıştır. Yapılan taramalarda belli dâhil edilme kriterleri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda, ulaşılan çalışmaların, ulusal ve/veya uluslararası yayın olması, teknoloji destekli yabancılara dil öğretimine ilişkin uygulamalar içermesi, yabancı öğrenenlerin akademik başarıları üzerindeki etkiyi incelemesi önemsenmiştir. Ayrıca çalışmaların, 2005-2021 yılları arasında yürütülmüş olması, Türkçe ve İngilizce dillerinde yazılmış olması ve meta-analiz için uygun verileri (x, n, ss) içermesi şeklindeki kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterlere uygun çalışmalar analize dâhil edilmiş; uygun olmayanlar hariç tutulmuştur. Sonuç olarak meta-analiz için 7 çalışmadan 28 verinin analize dahil edilmesine karar verilmiştir. Bu çalışmaların analize dahil edilme süreci meta-tematik analize dahil edilen çalışmalarla birlikte Şekil 1'deki PRISMA akış diyagramında sunulmuştur.

Şekil 1. Analize Dâhil Edilen Çalışmalar

Not: *N_{MA}=Meta-analiz, N_{MTA}=Meta-tematik analize dâhil edilen çalışma sayısı

Farklı veri tabanlarının taranması sonucunda yabancılar dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların kullanımına ilişkin çok sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Meta-analiz bağlamında toplamda 640, meta-tematik analiz için ise 420 çalışmaya ulaşıldığı görülmektedir. Meta-analiz kapsamında dikkate alınan veri tabanları, yıl aralığı, çalışma yayım durumu meta-tematik analiz açısından da dikkate alınmıştır. Ancak meta-tematik analizde, göçmen eğitiminde teknoloji uygulamalarının kullanımına ilişkin katılımcı görüşlerine dayalı nitel çalışmalar analiz kapsamına alınmıştır.

Ulaşılan çalışmalardan meta-analiz için 65 çalışma duplikasyon nedeniyle elenmiştir. Geriye kalan 60, meta-tematik analiz için 245_{MA} ve 120_{MTA} çalışması ilgisiz konu başlıklarına sahip olması nedeniyle analiz sürecinden çıkarılmıştır. Kalan çalışmalar, meta-analiz ve meta-tematik analiz açısından Şekil 1’de sunulduğu gibi belirlenen uygunluk, yeterli veri içerme, bilimsel nitelik gibi farklı çalışma kriterleri çerçevesinde değerlendirilerek seçilmiştir. Bu aşamada, kaliteli düzeyde çalışma sonuçlarına ulaşmak ve alana orijinal ve özgün katkılar sunmak amacıyla çalışmaların nitelik değerlendirmesinin yapılması ve bilimsel yeterlik düzeyine uygunluklarına bakılması gerekmektedir. Bu bakımdan çalışmaların yansız, sistemli ve organize sunulmasına, anlamlı ve orijinal olmasına (Mack, 2012, s.1) dikkat edilmesi ve niteliklerinin belli özellikler açısından değerlendirilmesi gerekir (Greenland ve Q’Rourke, 2001, s.463-464). Bu doğrultuda detaylı değerlendirmeler sonucunda, meta-analiz ve meta-tematik analiz için uygun çalışmalar analiz sürecine dâhil edilmiştir.

2.1.2. Verilerin Analizi

Mevcut çalışmadaki meta-analiz, MetaWin ve CMA 2.0 programıyla yapılarak elde edilen Hedges g değeri Thalheimer ve Cook’un (2002, s.4-9) düzey sınıflamasına göre yorumlanmıştır. Meta-analiz sürecine ilişkin işlemlerin etki büyüklüklerinin belirlenmesi sabit etkiler modeli (SEM) veya rastgele etkiler (REM) modeline göre analiz edilmektedir (Ried, 2006, s.638). Bu noktada, Erez, Bloom ve Wells (1996, s.275) meta-analizdeki tüm çalışmalar için sadece bir tane gerçek etki büyüklüğü öngören sabit etkiler modelinin temel varsayımının birçok durum için gerçekçi olamayacağını belirtmiştir. Schmidt, Oh ve Hayes (2009, s.101) ise SEM’in uygun olacağı koşulların çok sınırlı olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda, araştırmada REM kullanılmasına karar verilmiştir.

Bu çalışmada çalışmaların bireysel etki büyüklükleriyle birlikte genel etki büyüklüklerine de ulaşılmıştır. İlgili etki büyüklükleri hesaplanırken etki düzeyi sınıflandırılması şu şekilde yapılmıştır: $-0.15 \leq \text{Cohen } d < 0.15$ önemsiz düzeyde, $0.15 \leq \text{Cohen } d < 0.40$ küçük düzeyde, $0.40 \leq \text{Cohen } d < 0.75$ orta düzeyde, $0.75 \leq \text{Cohen } d < 1.10$ geniş düzeyde, $1.10 \leq \text{Cohen } d < 1.45$ çok geniş düzeyde, $1.45 \leq \text{Cohen } d$ mükemmel düzeyde (Thalheimer ve Cook, 2002, s.3-9). Karma-meta yöntemi bağlamında, meta-analiz boyutunda kullanılan etki büyüklüğü önemlidir. Bu kavram etki genişliği olarak da bilinmektedir. Etki büyüklüğü, bağımsız bir değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etki değerini belirlemede yararlanılmaktadır. Bu değer hesaplanmasında “Cohen’s d” ve “Hedge’s g” katsayılarına bakılmaktadır.

2.2. Meta-tematik Analiz Süreci

Karma-meta yöntemiyle yapılan çalışmanın ikinci boyutunda meta-tematik analiz çerçevesinde belli bir konuda yürütülmüş nitel türdeki çalışma bulgularının birleştirilerek daha geniş kapsamda ve zengin veri sunan araştırma sonuçlarına ulaşılması amaçlanmaktadır. Meta-tematik analiz, doküman analizine dayalı olarak belli konu-

daki nitel türü çalışmalara ulaşılması ve çalışmalardaki ham verilerin yeniden analize tabi tutularak tema ve kodlar oluşturulmasını içeren bir süreç olarak açıklanabilir (Batdı, 2019, s.11: 2020, s.3). Meta-tematik analiz sonucunda, yeniden analiz edilen çalışmaların verilerinin bir araya getirilmesi ile genel ve bütüncül özellikte sonuçlara ulaşılması hedeflenmektedir. Meta-tematik analiz sürecinde, en göze çarpan özellik, nitel türde yürütülmüş çalışmalardaki ham verilere ulaşarak güvenilirliği yüksek araştırma çıktıları sunmak olarak belirtilebilir (Batdı, 201, s.11). Sonuç olarak mevcut çalışmada, karma-meta araştırması çerçevesinde yürütülen meta-tematik analiz ile meta-analiz bulguları karşılaştırılarak ilgili araştırma konusuna ilişkin farklı ve ortak yönler bulunmaya ve bütüncül sonuçlar elde edilmeye çalışılmaktadır.

2.2.1. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada, yabancılar dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların kullanımının etkililiğinin belirlenmesine yönelik ulaşılan veriler *doküman incelemesiyle* elde edilmiştir. Doküman analizi, basılı veya elektronik materyaller olmak üzere ilgili belgeleri detaylı incelemeyi sağlayan, belgelerden bilgi toplamayı ve ulaşılan bilgelere anlam vermeye olanak sağlayan sistematik, planlı bir süreç olarak tanımlanabilir (Corbin ve Strauss, 2008, s.155-156). Ayrıca doküman incelemesi, yalnız ve/ya gözlem, görüşme yoluyla toplanan bilgilere destek vermek amacıyla yararlanılan veri toplama yöntemi şeklinde de tanımlanmaktadır (Yıldırım, 1999, s.10). Ancak doküman analizi sürecinde ulaşılan belgelerin, araştırmacının müdahalesi olmadan kaydedilmiş belgeler olması gerekmektedir (Bowen, 2009, s.27). Bu bağlamda ulaşılan veriler, belirtilen veri tabanlarından ulaşılan tez ve makalelerden elde edilen dokümanları kapsamaktadır. Doküman analizine dayalı teknoloji destekli yabancılar dil öğretimine ilişkin toplanan nitel türdeki veriler, *içerik analiziyle* çözümlenmiştir. İçerik analizi, izlenimsel, sezgisel ve yorumlayıcı analizlerden sistematik (Downe-Wamboldt 1992, s.314; Sandelowski, 1993, s.213), planlı, yoğun ve detaylı metinsel analizlere kadar (Rosengren, 1981, s.11) tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlara ulaşmayı sağlayan analitik bir yaklaşım şeklinde ifade edilebilir (Krippendorff, 2004, s.18). Ayrıca içerik analizinin geçmişinin birkaç yüzyıl öncesine uzandığı ve bu tekniğin önceleri hem nicel hem de nitel çalışmalarda kullanılmasına rağmen son zamanlarda özellikle nitel çalışmalarda kullanıldığı söylenebilir. İletişim, gazetecilik, sosyoloji, psikoloji ve iş dünyasında uzun bir kullanım geçmişi söz konusu olduğu belirtilmiştir (Neundorf, 2002, s.1). Nitel içerik analizinin kullanıldığı çalışmalarda, metnin içeriğine veya bağlamsal anlamına özen gösterilerek dilin iletişim özelliklerine odaklanılır (Hsieh ve Shannon, 2005, s.1278). Dolayısıyla karma-meta yönteminin kullanıldığı bu çalışmanın meta-tematik analiz sürecinde, içerik analizi yapılarak metinsel verilerin içeriğinde ulaşılan kod ve temaların yeniden yorumlanması sağlanmıştır. Bu bağlamda, nitel anlamda kriterlere uygun çalışma metinlerinin içerikleri detaylı bir şekilde incelenerek ortak yönler tespit edilmiştir. Bu süreçte yapısal ve anlamsal ortaklık dikkate alınarak ilgili veriler yeniden sınıflandırılarak yorumlanmıştır. Kısacası, nitel boyutta doküman analizine

dayalı ham veri içeren ilgili uygulamalara dayalı çalışmaların verileri içerik analizi bağlamında yeniden yorumlanmıştır. Bu aşamada, analiz sürecine dahil edilen çalışmalar Maxqda-11 nitel veri analiz programı ile analiz edilmiştir.

2.2.2. Kodlama

Meta-tematik analiz sürecinde çalışmaların kodlanması süreci önemlidir. Kodlama, verilerin belirli bir anlam bütünlüğüne ulaşmasını sağlayan ve daha kolay kavramsallaştırılmasına etki eden bir aşamadır (Keller, 1995, s.42-43). Merriam (2009, s.194), kodlama sürecinin hem manuel hem de bir bilgisayar programı aracılığıyla yapılabileceğini belirtmekle birlikte analiz sürecinde kullanılabilecek kapsamlı ve güçlü paket programlarından da yararlanılabilirliği vurgulamıştır. Bu bağlamda, meta-tematik analiz süreci Maxqda-11 bilgisayar paket programdan yararlanılarak yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda yabancılara dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların kullanılmasının “dil becerilerine, akademik başarıya ve öğrenme ortamlarına katkısı” ile “teknoloji destekli yabancılara dil öğretimindeki engeller ve engellere ilişkin çözüm önerileri” şeklinde 4 tema oluşturulmuş ve bu temalar gruplandırılıp modelleştirilmiştir. İlgili tema ve kodların oluşturulmasında araştırmacının dışında başka bir araştırmacı da kodlayıcı olarak belirlenmiştir. Kodlayıcılar analiz dâhilindeki çalışmaları birbirinden bağımsız olarak değerlendirmiş ve çalışmalardan kod ve temalar çıkarmışlardır. Kod ve tema oluşturma süreci tamamlandıktan sonra her iki kodlayıcı arasındaki uyuma bakılmıştır. Birbirinden farklılık içeren durumlar için iki kodlayıcı arasındaki karşılıklı görüşmeler çerçevesinde uyum sağlanıncaya dek tartışmalar devam etmiştir. Bu aşamada, kodlayıcılar arasındaki güvenilirliği sağlayan Cohen Kappa uyum değerleri (Cohen, 1960, s.38-39) hesaplanmıştır. Kappa değerinin +1 ile -1 arasında yer aldığı ve değer 1'e yaklaştıkça uyumun çok iyi düzeyde olduğu bilinmektedir (Sim ve Wright, 2005, s.259). Mevcut araştırmada ilgili temalara ilişkin uyum değerleri, yabancılara dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların dil becerilerine/akademik başarıya etkisi .809; öğrenme ortamlarına katkısı .826; teknoloji destekli yabancılara dil öğretimindeki engeller .891; engellere ilişkin çözüm önerileri .930 şeklinde hesaplanmıştır. Landis ve Koch (1977, s.165) .800 üzerindeki değerlerin mükemmel uyum olarak yorumlanabileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla, mevcut araştırmadaki ilgili temaların uyumunun çok iyi düzeyde olduğu söylenebilir (Ek-1).

2.2.3. Meta-tematik Analiz Sürecinde Güvenirlik

Nitel çalışmalarda güvenirlilik yerine inandırıcılık kavramının kullanıldığı söylenebilir (Guba ve Lincoln, 1982, s.376). Bu sebeple, çalışmanın meta-tematik analizinin nitel araştırmalar içermesinden dolayı inanılrlık kavramıyla ifade edilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Bu noktada inanılrlığı sağlamak amacıyla *araştırmacı üçgenlemesi* vurgulanmıştır (Denzin, 1978, s.301). Araştırmanın başından sonuna kadar, veri toplama, analiz, yorumlama ve raporlama süreçlerinde iki araştırmacı birlikte hareket ederek analiz sürecinde sürekli karşılıklı görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Ayrıca yine meta-tematik analiz gibi nitel araştırmalarda *uzman incelemesi* işleminin verileri doğru yorumlama noktasına etki ederek araştırmanın inanılabilirliğine katkı sağladığı belirtilmiştir (Creswell, 2003, s.223). Bu noktada, ikinci bir araştırmacıdan çalışmaların seçimi, analizi, kodlanması, yorumlanması aşamalarında sürekli görüşler alınarak dönütler çerçevesinde araştırmada gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Buna ek olarak, meta-tematik analizde, tema ve kod oluşturma sürecinde yararlanılan çalışmalardan doğrudan alıntılar yapılarak bulguların yorumlanması sürecinde bu alıntılara yer verilmiştir. Wolcott (1994, s.404), verilerin analizi sürecinde elde edilen bulguların mümkün olduğunca orijinal formuyla verilmesinin önemli olduğunu belirtmiş ve ilgili araştırmadaki katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılarını okuyucuya sunulması gerektiğini vurgulamıştır. Doğrudan alıntıların, meta-tematik analiz gibi nitel değerlendirmelerde temel ham veri kaynağı olduğu söylenebilir (Labuschagne, 2003, s.102). Bu bağlamda, alıntılarla katılımcıların duygu, düşünce, deneyim ve temel algıları ortaya çıkmaktadır (Patton, 2005, s.8). Bu çerçevede, kod ve temaların alındığı kaynaklar kodlanmıştır. Çalışmada "M" makaleyi; "TFO" Taylor & Francis Online, "PQDT" ProQuest Dissertations and Theses Global veri tabanlarından alınan çalışmaları temsil etmektedir. Sadece numara verilen kaynaklar ise YÖK ulusal tez merkezinden taranan tezlerin numaralarıdır. Örneğin, 'M7-s.1581' 7 nolu makalenin 1581 nolu sayfasından bir alıntı yapıldığını göstermekte ve '524803-s.81' YÖK'teki 524803 numaralı tezin 81. sayfasından yapılan alıntıyı yansıtmaktadır.

3. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde yabancılar dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamalara ilişkin karma-meta yöntemi kapsamında ulaşılan bulguları sunulmuş ve yorumlanmıştır. Bu bölümde nicel veriler meta analiz; nitel veriler ise meta-tematik analiz bağlamında sunulmuştur.

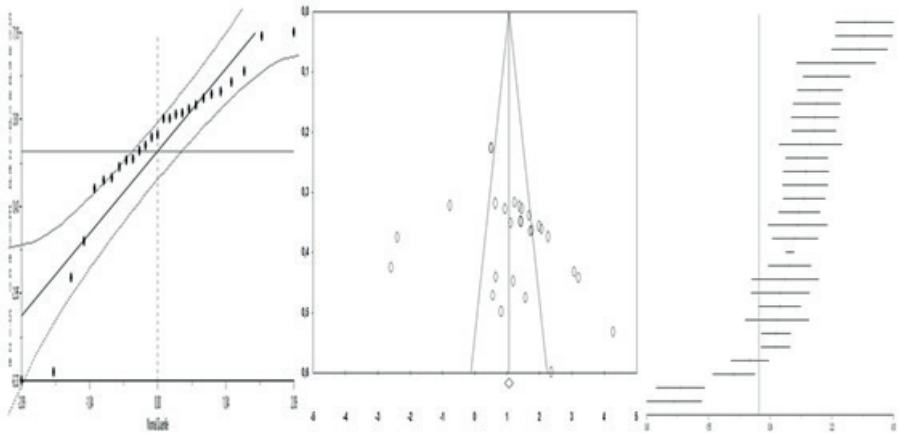
3.1. Meta-analiz Sürecine İlişkin Bulgular

Tablo 1'de meta-analiz bulguları verilmiştir. Bulgular değerlendirildiğinde, yabancılar dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların kullanılmasına ilişkin yabancı öğrencilerin akademik başarı puanlarının, REM'e göre yapılan hesaplamalara göre etki düzeyi 1.196 [.726; 1.666] olarak hesaplandığı görülmektedir.

Tablo 1. Meta-Analiz Bulguları

Models	n	g	95% Confidence interval		Heterogeneity		
			Lower	Upper	Q	p	I ²
SEM	28	1.054	0.922	1.186	334.690	0.000	91.933
REM	28	1.196	0.726	1.666			

Analiz sonucunda ulaşılan bu etki düzeyinin Thalheimer ve Cook'un (2002, s.3-9) sınıflamasına göre muazzam düzeyde olması, yabancılara dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların öğrenenlerin akademik başarısına etkisinin olumlu ve pozitif yönde olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Yine Tablo 1'deki analiz sonucunda elde edilen heterojenlik test türü değeri incelendiğinde, akademik başarıya ait (Q=334.690; p .05) etki büyüklüğünün heterojen dağıldığı görülmektedir.

Şekil 2. Normal Quantile Plot, Funnel Plot ve Effect Size CI Plot

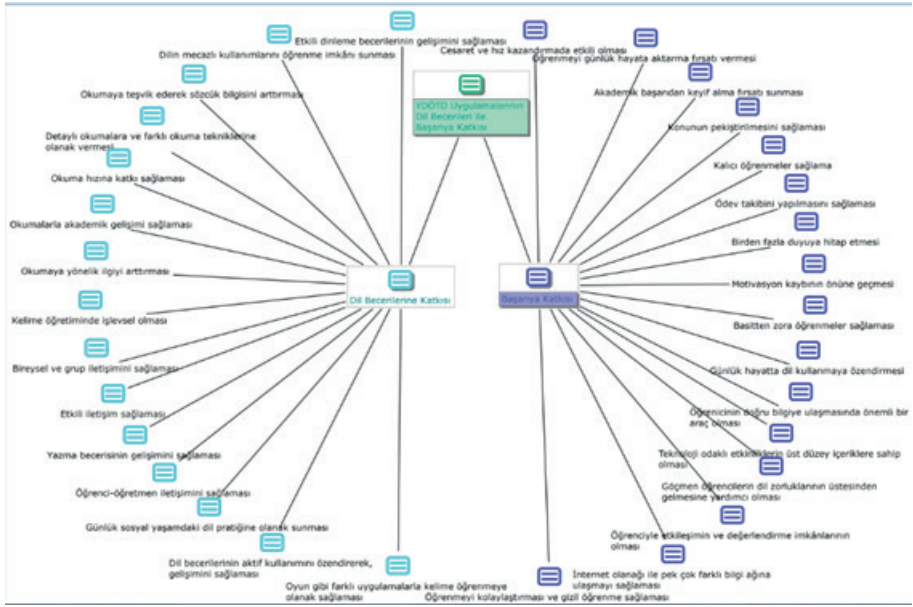
Şekil 2'de MetaWin ve CMA veri analiz programlarıyla ulaşılan, meta-analiz veri setinin görsel bir özeti olarak da değerlendirilen (Cooper vd., 2009, s.428) ve yayın yanlılığı olasılığını gösteren huni saçılım grafiği (Funnel Plot) görülmektedir. Bu tür analiz programları ile hesaplanan ilgili durumlar, hesaplanan etki büyüklüğünde bazen sapmalara yol açabilir (Borenstein vd., 2009, s.278). Ayrıca çalışmada yayım yanlılığı olup olmadığını incelemek amacıyla Normal Quantile Plot, Funnel Plot ve Classic Fail Safe N sonuçları incelenmiştir. Hesaplamalar sonucunda elde edilen 1791 değeri, meta-analiz sürecinde karşılaşılan yayım yanlılığını en aza indirmeyi veya ortadan kaldırmayı sağlayacak hata koruma sayısıdır [fail-safe (FS_N)] (Rosenthal, 1979,

s.638). FS_N değerini hesaplamayı sağlayan analiz sonucunda, mevcut çalışma için 1791 çalışmanın daha analize dâhil edilmesi durumunda anlamlılık oluşmasına neden olan anlamlı etkinin sifıra düşebileceği anlaşılmıştır. Ancak analize dâhil edilen çalışmaların sayısı ile hesaplanan 1791 değeri değerlendirildiğinde, bu değer araştırma çerçevesinde son derece yüksek bir rakam olduğu anlaşılmıştır. Bu sebeple, ilgili değer ulaşamayacak kadar çok sayıda çalışmayı gerekli kılmaması yayım yanlılığı etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanarak (Cheung ve Slavin, 2011, s.288) meta-analiz işlemlerinin oldukça güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Diğer yandan, MetaWin analiz programıyla ulaşılan Şekil 2'deki Normal Quantile Plot çizelgesine bakıldığında, analize dâhil edilen çalışmaların iki çizgi arasında dağıldığı görülmüş ve bu şekilde bir dağılımın güvenilir bir dağılım anlamına geldiği belirtilmiştir (Rosenberg, Adams, ve Gurevitch, 2000, s.36). Effect size CI Plot değerleri (Şekil 2) incelendiğinde ise, analiz dâhilindeki çalışmaların çoğunun pozitif ve anlamlı sonuçlar içerdikleri anlaşılmaktadır. Bu durumda, yabancılar dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamalara ilişkin analize dâhil edilen çalışmaların güvenilir aralıkta yer aldığı söylenebilir.

3.2. Meta-tematik Analiz Kapsamında Ulaşılan Bulgular

Çalışmanın meta-tematik analiz aşamasında, yabancılar dil öğretiminin teknolojiye dayalı uygulamalarla desteklenmesi kapsamında yürütülen nitel çalışmalardan elde edilen tema ve kodlar modeller şeklinde sunulmuştur. Bu kapsamda “yabancılar dil öğretiminin teknolojiye dayalı uygulamalarla desteklenmesinin dil becerilerine, başarıya ve öğrenme ortamlarına katkısı” ile “teknoloji destekli yabancılar dil öğretimindeki engeller” ve “engellere ilişkin çözüm önerileri” biçiminde temaların ve bu temaların altında kodların oluştuğu görülmüştür.

Şekil 3. Yabancılar Dil Öğretiminde Teknoloji Destekli (YDÖTD) Uygulamalarının Dil Becerileri ile Başarıya Katkısı

Şekil 3'te yabancılar dil öğretiminin teknolojiye dayalı uygulamalarla desteklenmesinin dil becerileri ile başarıya katkısı, iki alt tema olarak verilmiştir. Bu bağlamda, yabancılar dil öğretiminde teknolojik uygulamaların *dil becerilerine katkısı*na ilişkin "Oyun gibi farklı uygulamalarla kelime öğrenmeye olanak sağlama, Okumalarla akademik gelişimi sağlama, Etkili iletişim sağlama" şeklindeki kodlar örnek gösterilebilir. Referans alınan cümleler ise "Bence oyun daha fazla olursa mesela yabancılar için Türkçe öğrenmek daha kolay olurdu. Mesela yeni kelimeler öğrenmek, yeni sözcükler öğrenmek bence daha kolay olurdu (488550-s.152); "Okuma metinleri ile karşılaşan her öğrencinin gelişimi bir adım daha ileriye gidiyor. O yüzden okumayı teşvik etmesi, eğlendirici okuma metninin olması, sosyal içerikli metinler olması sebebiyle öğrenciler hem günlük sosyal yaşamdaki dil ile tanıştılar, hem de bir nevi gazete diline aşina oldukları için okumalarında, buna paralel olarak da akademik gelişimlerinde ilerleme görüldü (488550-s.166) şeklinde verilebilir. Ayrıca metinde belirtilen kodların dışında Şekil 3'teki modelde ilgili uygulamaların;

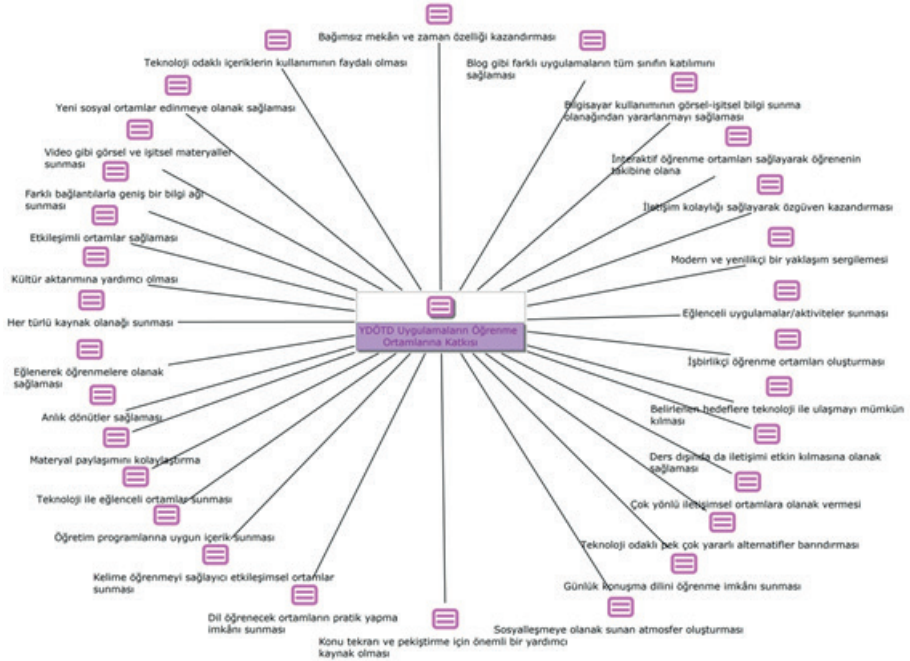
- Dil becerilerinin aktif kullanımını özendirerek gelişim sağlama,
- Detaylı ve farklı okuma tekniklerine olanak vermesi,

- Okuma hızına katkı sağlaması,
- Okumaya teşvik ederek sözcük bilgisini arttırması,
- Günlük sosyal yaşamdaki dil pratiğine olanak sunması,
- Okumaya yönelik ilgiyi arttırması,
- Kelime öğretiminde işlevsel olması,
- Öğrenci-öğretmen iletişimini sağlaması,
- Yazma becerisinin gelişimini sağlaması,
- Bireysel ve grup iletişimini sağlaması,
- Dilin mecazlı kullanımlarını öğrenme imkânı sunması,
- Etkili dinleme becerilerinin gelişimini sağlaması şeklinde dil becerilerine katkı sağladığı görülmektedir.

Yabancılara dil öğretiminin teknolojiye dayalı uygulamalarla desteklenmesinin *başarıya* katkısına ilişkin bazı kodlar ise “Akademik başarıdan keyif alma fırsatı sunması, Kalıcı öğrenmeler sağlama, Günlük hayatta dil kullanmaya özendirilmesi, Göçmen öğrencilerin dil zorluklarının üstesinden gelmesine yardımcı olması” şeklinde belirtilebilir. Bu kodlara yönelik alıntılar ise “*I find myself interested in learning English so I can use it at work* [İş yerinde kullanabilmek için İngilizce öğrenmeye ilgi duyuyorum.] (PQDT-6-s.76); “*ICT tools helped the youths overcome language difficulties* [BIT araçları, gençlerin dil zorluklarının üstesinden gelmesine yardımcı olmuştur] (TFO-7-s.9)” şeklinde gösterilebilir. Başarıya ilişkin ayrıca;

- Basitten zora öğrenmeler sağlaması,
- Öğrenciyle etkileşim ve değerlendirme imkânının sunması,
- Konuyu pekiştirmesi, birden fazla duyuya hitap etmesi,
- İnternet olanağı ile pek çok farklı bilgi ağına ulaşmayı sağlaması,
- Teknoloji odaklı etkinliklerin üst düzey içeriklere sahip olması,
- İsteklendirme kaybının önüne geçmesi,
- Öğrencinin doğru bilgiye ulaşmasında önemli bir araç olması,
- Ödev takibini yapılmasını sağlaması,
- Öğrenmeyi günlük hayata aktarma fırsatı vermesi,
- Cesaret ve hız kazandırmada etkili olması,
- Öğrenmeyi kolaylaştırması ve gizil öğrenme sağlaması

gibi pek çok fayda sağlayıcı özelliğinin olduğu söylenebilir. Genel olarak ifade edildiğinde, yabancılara dil öğretiminin teknolojiye dayalı uygulamalarla desteklenmesinin dil becerileri ile başarıya pek çok yönde katkı sağladığı görülmüştür.

Şekil 4. YDÖTD Uygulamalarının Öğrenme Ortamlarına Katkısı

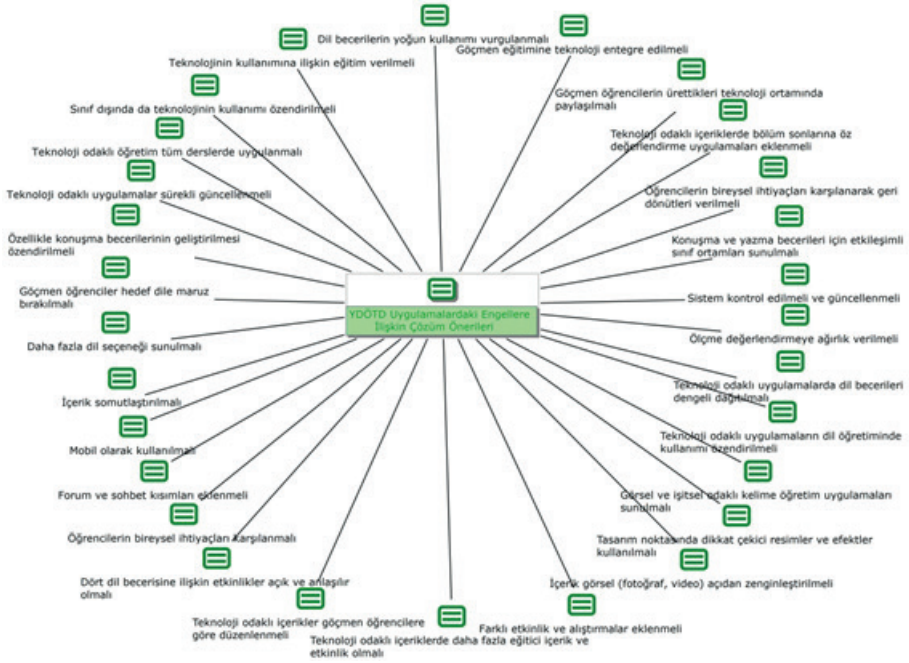
Şekil 4 incelendiğinde yabancılara dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların öğrenme ortamlarına katkısı bağlamında ulaşılan kodlar görülmektedir. Kodlardan bazıları “Bağımsız mekân ve zaman özelliği kazandırması, Çok yönlü iletişimsel ortamlara olanak vermesi, Belirlenen hedeflere teknoloji ile ulaşmayı mümkün kılması” şeklinde belirtilebilir. Bu kodlara referans olabilecek ifade ve alıntılındıkları çalışmalar ise “... benim için blog kitaptan daha iyi. Çünkü hocam telefonla her yerde biz okuyabiliriz. Ama kitap böyle değil. Mesela kantinde, mesela yolda yürürken bizde okuyabiliriz, bu yüzden hocam daha iyi (488550-s.157); “Dört temel beceriye hitap eden zengin bir içerik sunması Etkinlikler çok güzel. Dört temel beceride öğrenciyi hitap eden, görsellerle süslenen etkinliklerin olması daha etkileyici (636694-s.81); “I can use technology to help me reach my goals. For example, I can ask them to do a task as a group and assign them different duties according to their skills [Hedeflerime ulaşmama yardımcı olması için teknolojiyi kullanabilirim. Örneğin öğrencilerin grup olarak bir görev yapmalarını isteyebilir ve onlara

yeteneklerine göre farklı görevler verebilirim] (PQDT-6-s.90) şeklinde belirtilebilir. Ayrıca modelde belirtilen diğer kodlar

- Teknoloji ile eğlenceli ortamlar sunması,
- Farklı bağlantılarla geniş bir bilgi ağı sunması,
- Video gibi görsel ve işitsel materyaller sunması,
- Blok gibi farklı uygulamaların tüm sınıfın katılımını sağlaması,
- Her türlü kaynak olanağı sunması,
- Kültür aktarımına yardımcı olması,
- Eğlenerek öğrenmelere olanak sağlaması,
- Eğlenceli uygulamalar/aktiviteler sunması,
- Etkileşimli ortamlar sağlaması,
- İşbirlikçi öğrenme ortamları oluşturması,
- Teknoloji odaklı içeriklerin kullanımının faydalı olması,
- Konu tekrarı ve pekiştirme için önemli bir yardımcı kaynak olması,
- Öğretim programlarına uygun içerik sunması,
- Materyal paylaşımını kolaylaştırma,
- Anlık dönütler sağlaması,
- Modern ve yenilikçi bir yaklaşım sergilemesi,
- Ders dışında da iletişimi etkin kılmasına olanak sağlaması,
- Dil öğrenecek ortamların pratik yapma imkânı sunması,
- Günlük konuşma dilini öğrenme imkânı sunması,
- Sosyalleşmeye olanak sunan atmosfer oluşturması,
- Teknoloji odaklı pek çok yararlı alternatifler barındırması,
- Kelime öğrenmeyi sağlayıcı etkileşimsel ortamlar sunması,
- İletişim kolaylığı sağlayarak özgüven kazandırması,
- Bilgisayar kullanımının görsel-işitsel bilgi sunma olanağından yararlanmayı sağlaması,
- Yeni sosyal ortamlar edinmeye olanak sağlaması,
- İnteraktif öğrenme ortamları sağlayarak öğrenenin takibine olanak sağlaması

- Teknolojik materyallere (akıllı telefon, bilgisayar vb) sahip olmama,
- Vücut dilinin takip edilememesi,
- Teknoloji odaklı içeriğe ilişkin bilgi yetersizliği,
- Teknoloji odaklı içeriklerin öğrenenlerin dil becerileri edinmelerine hitap etmemesi,
- Teknik sorunların yaşanması,
- Dil öğretiminde yetersiz olması,
- Teknoloji odaklı içeriğin konular bazında yetersiz olması,
- Teknoloji odaklı içeriğin karışık olması, anlaşılabilmesi,
- Konuların sıralanışının yabancı öğrencilerin anlayabileceği düzeyde olmaması,
- Erişim noktasında ciddi sıkıntıların yaşanması,
- Okuma ve dinleme metinlerinde düzey dışı dilbilgisi kullanılması,
- Dört beceriden ziyade tek bir beceriye odaklanmış çalışmaların olması,
- Teknolojik uygulamayı kullanmanın zor olması,
- Maddi olanaksızlıklarla karşılaşılması,
- Teknolojik alt yapı yetersizliğinin olması,
- E-öğrenme araçlarının sınırlı kullanılması,
- İstenmeyen öğrenmelerin yaşanması, önceden hazırlık gerektirmesi,
- Amaç dışında kullanmaya neden olması, bağımlılık yapması,
- Zaman kaybına neden olması,
- Sağlık sorunlarına neden olması,
- Akademik dilin kullanımında yetersiz kalması,
- Dikkati dağıtıcı nitelikte olması, yanlış bilgilerin sunulabilmesi,
- Kültür /inanç odaklı engellerle karşılaşılması şeklinde belirtilebilir.

Yukarıda araştırma bağlamında yabancılara dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların kullanılmasında karşılaşılabilecek sorunlar sunulmuştur. Ancak ifade edilen bu sınırlılıkların giderilmesine katkı sunabilecek çözüm önerileri de araştırmada sorgulanmıştır. Buna ilişkin öneriler Şekil 6'da modellenmiştir.

Şekil 6. YDÖTD Uygulamalarındaki Engellere İlişkin Çözüm Önerileri

Şekil 6’da göçmen eğitimindeki ilgili uygulamaların sınırlı yönlerine ilişkin öneriler bağlamında “Göçmen eğitime teknoloji entegre edilmeli, Teknoloji odaklı içerikler göçmen öğrencilere göre düzenlenmeli, Teknoloji odaklı öğretim tüm derslerde uygulanmalı, Göçmen öğrenciler hedef dile maruz bırakılmalı, Teknoloji odaklı içeriklerde daha fazla eğitici içerik ve etkinlik olmalı, Mobil olarak kullanılmalı, Öğrencilerin bireysel ihtiyaçları karşılanarak geri dönütler verilmeli” şeklindeki ifadeler dikkat çekmiştir. Bu öneri kodlarının oluşturulmasına referans olabilecek ifadeler ve bilimsel çalışmalara ait kodlar “*Yabancı dil öğrencisi kesinlikle öğrendiği dile gün içinde maruz kalmalı, tekrar etmelidir. Günümüz teknolojisi buna imkân tanımaktadır ve kesinlikle bu yönde kullanılması gerekmektedir (659364-s.151)*” şeklinde gösterilebilir. Modelde sunulan önerilere yönelik diğer kodlar ise

- Teknolojinin kullanımına ilişkin eğitim verilmeli,
- Sınıf dışında da teknolojinin kullanımı özendirilmeli,
- Göçmen öğrencilerin ürettikleri teknoloji ortamında paylaşılmalı,

- Öğrencilerin bireysel ihtiyaçları karşılanmalı,
- Teknoloji odaklı içeriklerde bölüm sonlarına öz değerlendirme uygulamaları eklenmeli,
- Özellikle konuşma becerilerinin geliştirilmesi özendirilmeli,
- Göçmen öğrenciler hedef dile maruz bırakılmalı,
- Dört dil becerisine ilişkin etkinlikler açık ve anlaşılır olmalı,
- Dil becerilerin yoğun kullanımı vurgulanmalı,
- Teknoloji odaklı uygulamalar sürekli güncellenmeli,
- Farklı etkinlik ve alıştırmalar eklenmeli,
- Teknoloji odaklı uygulamalarda dil becerileri dengeli dağıtılmalı,
- Görsel ve işitsel odaklı kelime öğretim uygulamaları sunulmalı,
- Forum ve sohbet kısımları eklenmeli,
- Ölçme değerlendirmeye ağırlık verilmeli,
- İçerik somutlaştırılmalı,
- Tasarım noktasında dikkat çekici resimler ve efektler kullanılmalı,
- İçerik görsel (fotoğraf, video) açıdan zenginleştirilmeli,
- Daha fazla dil seçeneği sunulmalı,
- Teknoloji odaklı uygulamaların dil öğretiminde kullanımı özendirilmeli,
- Konuşma ve yazma becerileri için etkileşimli sınıf ortamları sunulmalı,
- Sistem kontrol edilmeli ve güncellenmeli şeklinde belirtilebilir.

3. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma, karma-meta yöntem doğrultusunda yürütülen doküman analizine dayalı nicel (meta-analiz) ve nitel (meta-tematik) verilerin analizini içeren bir çalışma sürecinden oluşmuştur. Bu bağlamda yabancılara dil öğretiminin teknoloji destekli uygulamalarla desteklenmesinde ulusal ve uluslararası alanda yapılan çalışmaların karma-meta yöntemiyle değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Analiz sonucunda ulaşılan veriler bu bölümde alan yazındaki sonuçlarla karşılaştırılarak tartışılmıştır. Doküman analizine dayalı çalışmanın birinci aşamasında meta-analiz ile nicel veriler, ikinci aşamasında ise meta-tematik analiz ile nitel veriler ele alınarak sunulmuştur. Karma-meta çalışmasının sağladığı bu işlemler sayesinde tamamlayıcı ve bütüncül bir perspektifle çalışma yürütülmeye çalışılmıştır.

Meta analiz verileri incelendiğinde yabancılara dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların farklı disiplinler üzerindeki etkisi değerlendirildiğinde, ilgili çalışma sonuçlarının öğrenenlerin akademik başarılarını pozitif ve anlamlı yönde etkilediği ($g=1.196$) sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, deney grubunda uygulanan teknoloji odaklı uygulamaların kontrol grubunda uygulanan geleneksel uygulamalara göre akademik başarı üzerinde daha etkili olduğu anlamına gelmektedir. Ayrıca bu değer Thalheimer ve Cook'un (2002, s.4-9) düzey sınıflamasına göre değerlendirildiğinde, etki değerinin pozitif yönde ve muazzam düzeyde pozitif ve anlamlı olduğu görülmüştür. Uluslararası alanda Dunn vd. (2012, s.477) ile Ginossar ve Nelson, (2010, s.339-341) yayımladıkları çalışmalarda teknolojinin göçmenlerin eğitimleri üzerinde çeşitli açılardan pozitif yönde ve anlamlı düzeyde etki ettiğini göstermiştir. Ayrıca Leek (2020, s.1) tarafından yapılan çalışmada yaşlı yetişkinler ile göçmen gençlerin bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) destekli nesiller arası öğrenme ile farklı kültürel geçmiş ve dil zorluklarına rağmen aralarındaki etkileşim ve iletişimin kolay olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla nesiller arası öğrenme kapsamındaki BİT'in kültürlerarası desteği ve bireyler arasındaki iletişimi (yabancı dili kullanma) güçlendirdiği anlaşılmaktadır. Göçmen çocuklar için öğretim teknolojileri konulu Rusya'daki ilkökul öğretmenleri üzerine keşif niteliğinde yürütülen bir çalışmada (Gromova, Khairutdinova, Birman ve Kalimullin (2019, s.495), Rus ilkökul öğretmenlerinin etno-kültürel grup, iletişim teknolojileri, teknolojik oyunlar, bireyselleştirilmiş öğretim ile farklılaştırılmış öğretim kullandıkları ve sonuç olarak da öğretim sürecinde kullanılan bu uygulamaların öğrenmeyi olumlu şekilde etkilediği anlaşılmıştır.

Meta-analiz sonucunda ulaşılan çalışma sonuçlarını destekleyici ve tamamlayıcı amaçlı nitel araştırma bulgularını içeren meta-tematik analiz bulguları değerlendirildiğinde ise, yabancılara dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların etkililiğine ilişkin taranan çalışmalardan ulaşılan tema ve kodlar olmuştur. Bu temalardan biri, ilgili uygulamaların dil becerilerine ve başarıya katkısını belirlemeye yöneliktir. Yabancılara dil öğretiminde teknoloji destekli uygulamaların kullanılmasının dil becerilerine katkısına ilişkin okuma, dinleme, konuşma, yazma ve diğer alt beceriler noktasında kodlara rastlanmıştır. Bu bağlamdaki bulgular değerlendirildiğinde, teknoloji odaklı uygulamaların dil becerilerini aktif kullanmaya özendirdiği, günlük sosyal yaşamdaki dil pratiğine olanak sunduğu, bireysel ve grupça iletişim ve etkileşim imkânları içerdiği anlaşılmıştır. Bu noktada Türker'in (2018, s.viii) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde blog kullanımının okuma becerisine etkisi ile Çangal'ın (2020, s.vi) yabancılara Türkçe öğretiminde sosyal medya kullanımının yazma becerisine etkisi konulu doktora tezleri, teknoloji odaklı uygulamaların okuma ve yazma becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu bulgusunu desteklemektedir. Bu çalışmalar, mevcut araştırma sonucunun literatürle tutarlı olduğu anlamına gelmektedir.

Yabancılara dil öğretiminin teknolojik uygulamalarla desteklenmesinin akademik başarıya etki ettiğine ilişkin sonuçlar da elde edilmiştir. Bu bağlamda, öğrenenlerin il-

gili uygulamalar sayesinde akademik başarılarından keyif alabildikleri, kalıcı öğrenebildikleri, öğrenmeyi kolay ve zevkli gördükleri, gizil öğrenmeler gerçekleştirdikleri kodların yorumlanmasında anlaşılmaktadır. Aleissa (2017, s.ix) bu noktada yürüttüğü çalışmasında teknolojinin ikinci dil öğreniminde Suudi kız öğrencilerin başarısına etkisini incelemiştir. Çalışmada ilgili uygulamaların özellikle günlük hayatta dil kullanmaya özendirildiği sonucuna rastlanmaktadır. Diğer yandan, göçmen gençlerin bilişim teknolojilerine ilişkin uygulamalar sonucunda öğrenme sürecindeki deneyimleri sayesinde dil zorluklarının üstesinden geldikleri (Leek, 2020, s.10) görülmüştür. Literatürde ulaşılan bu sonuçlara göre yabancılara dil öğretiminin teknoloji destekli uygulamalarla desteklenmesi dil becerilerinin yanı sıra başarıya da katkı sağlayıcı düzeydedir.

Meta-tematik analiz sonucunda yabancılara dil öğretiminin teknoloji odaklı uygulamalarla desteklenmesinin öğrenme ortamlarına etkisi bağlamında, eğlenceli ortamların oluştuğu, eğlenerek öğrenmelerin sağlandığı, çok yönlü iletişimsel ortamlar elde edildiği, anlık dönütlerin sunulduğu ortamların oluştuğu belirtilen görüşler arasındadır. Bu bağlamda, yabancılara Türkçe öğretiminde söz varlığını geliştirmeye yönelik web 2.0 araçlarından Kahoot'un kullanıldığı bir çalışmada (Tıraşoğlu, 2019, s.2) mevcut araştırmaya benzer şekilde eğlenceli öğrenme ortamların oluştuğu sonucu elde edilmiştir. Modern ve yenilikçi bir yaklaşım içermesi, pratik yapma olanağı sunması, sosyalleşmeye olanak sağlaması gibi göçmen eğitiminde teknolojiyle öğrenmenin pozitif yönleri Çangal'ın (2020, s.237-238) doktora tezinde de vurgulanmıştır. Ayrıca dil becerileri kapsamında kelime öğretimini destekleyici etkileşimsel ortamların oluşmasını sağladığına ilişkin bir sonuç da Aleissa (2017, s.113) tarafından yapılan çalışmada belirtilmiştir. Sonuç olarak, yabancılara dil öğretiminde teknoloji içerikli uygulamaların öğrenme ortamına pozitif yönde etki ettiği hem mevcut çalışmada hem de ilgili literatürdeki çalışma sonuçlarından anlaşılmıştır.

Olumlu yönlerinin ve öğrenmeye sağladığı katkıların yanı sıra, karma-meta çalışmasında meta-tematik analizi doğrultusunda elde edilen temalardan biri de teknoloji destekli yabancılara dil öğretimindeki engellerdir. Bu bağlamda, yabancı öğrencilerin teknolojik materyallere (akıllı telefon, bilgisayar, tablet, vb) yeterince sahip olmamaları, zaman zaman teknik sorunların yaşanması, teknoloji destekli içeriğin konular bazında yetersiz olması, düzeylerine uygun olamayan bilgilendirmelerin yapılması, maddi imkânsızlıklar gibi sınırlılıkların öğrenmeyi engelleyen faktörler olduğu belirtilebilir. Ayrıca, internete erişim problemleri, video veya yazılı materyallerdeki konuşmaların yeterince anlaşılabilmesi, teknik alt yapı yetersizliği gibi sorunlarla da karşılaşıldığı anlaşılmakta ve bu sorunların öğrenenlerde isteksizlik, motivasyon eksikliği veya beklenen hedef davranışları kazanamama gibi olumsuzluklar yaratabilmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu tür sorunların dil öğrenimi, sosyal ve kültürel boyut, uyum, akademik başarı gibi göçmen eğitimi ve yabancılara dil öğretimindeki birçok faktörü olumsuz etkileyebileceği belirtilebilir. Bu açıdan, yabancıların içinde yaşadıkları ülkede, belli alanlarda kendilerini geliştirmeleri, geleceğe dair bir meslek

edinmeleri, yaşadıkları kültüre ve sosyal çevreye uyum sağlamaları o ülkede alacakları eğitimle de doğrudan ilişkilendirilebilir. Hem kendileriyle hem içinde buldukları ülke ile hem de toplumla uyumlu bir şekilde yaşayabilmelerinde eğitimin önemi yadsınamaz. Dolayısıyla yabancılara dil öğretimi ile göçmen eğitiminin teknoloji ile desteklenmesi sonucunda elde edilecek çıktıkların ulusal düzeyde de tutarlı, anlaşılır, yaşam şartları daha iyi düzeyde olan bir ortam oluşmasına katkı sağladığı belirtilebilir. Bu nedenle, daha sağlıklı ortamların oluşturulabilmesi amacıyla yabancılara dil öğretiminde karşılaşılan sorunların giderilmesi ve engellerin ortadan kaldırılması önerilmektedir. Uslu ve Öztürk (2019, s.70) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye’de geçici koruma statüsünde olan Suriyeli yetişkinlere verilen dil eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkisi incelenmiş ve göçmenlere verilen eğitim sürecinde kültür/inanç konularına da dikkat edilmesinin önemi vurgulanmıştır. Bu sonuç, göçmenlere verilen eğitimin tek yönlü, sadece dil öğretimi veya ders başarısı olarak düşünülmemesi; farklı değişkenlerin de dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışma sonucunda teknoloji destekli yabancılara dil öğretimindeki uygulamalar sürecinde karşılaşılan sınırlılıklara ilişkin öneriler de sunulmuştur. Bu bağlamda, yabancılara dil öğretiminin teknolojiyle entegre edilmesi, teknoloji destekli öğretimin tüm derslerde uygulanması ve dört dil becerisine ilişkin etkinliklerin açık ve anlaşılır olması önerilebilir. Literatürdeki ilgili çalışmalarda da teknoloji destekli uygulamaların daha etkili olması ve yabancılara dil öğretiminin hedeflenen düzeyde başarıya ulaşması amacıyla teknolojik içeriklerin yabancı öğrencilere göre düzenlenmesi (Türker, 2018, s.21), teknoloji destekli uygulamaların tüm derslere uygulanabilmesi (Tıraşoğlu, 2019, s.74) gerektiği önerilmiştir. Ayrıca yabancı öğrencilerin hedef dile maruz bırakılması, ölçme değerlendirmeye ağırlık verilmesi, içeriğin görsel (fotoğraf, video) açıdan zenginleştirilmesi ve teknoloji destekli uygulamaların kullanımının özendirilmesinin yararlı olduğu düşünülmektedir. Bu noktada, belirtilen önerilerin teknolojik içerikli uygulamalarla çok rahat bir şekilde hayata geçirilebileceği anlaşılmaktadır. Öğrenme sürecinde sunulan görsel ve içerik zenginliği, öğrenme ortamlarına erişim kolaylığı, etkileşim ve iletişim gibi imkânların teknolojik uygulamalarla çok rahat sağlanabildiği bilinmektedir. Ayrıca öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının dikkate alınması ve geri dönütleri verilmesinin (Grant, 2017, s.85) de önemli olduğu bilinmelidir. Araştırmanın verilerinden ulaşılan sonuçlar değerlendirildiğinde, teknoloji destekli uygulamalarda karşılaşılan engeller giderildiğinde, teknoloji destekli yabancılara dil öğretiminin öğretim sürecinde verimli ve istendik öğrenme sonuçlarının oluşmasını sağlayacağı anlaşılmıştır. Araştırmanın yönetsel boyutu dikkate alındığına ise, karma-meta çalışması ile araştırma konusunun iki farklı veri türünü tek çalışmada sentezleyerek geniş kapsamlı sonuçlar elde ettiği görülmüştür. Literatürdeki nicel ve nitel verilerin birleştirilmesinin araştırma alanına fayda sunduğu (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004, s.24), farklı veri toplama yöntemleri ve analiz süreçleri içeren çalışmaların literatüre geniş yelpazede ulaşılan araştırma sonuçları kazandırdığı belirtilmiştir (Creswell, 1999, s.455). Dolayısıyla, araştırmacıların karma-meta yöntemli çalışmalarla farklı konuları ve farklı değişkenleri incelemeleri önerilmektedir.

Kaynakça

- Achcar, J., Fortulan, V., & Mazucheli, J. (2001). Meta analysis: A Bayesian approach. *Brazilian Journal of Probability and Statistics*, 15(1), 33-47. Retrieved May 3, 2020, from www.jstor.org/stable/43600983
- *Akdemir, A. (2017). Dijital göçmen sınıf öğretmenlerinin webquest tekniği kullanım durumlarının incelenmesi. *The Intenational Journal of Innovative Approaches in Education*, 1(1), 21-34.
- *Aleissa, D. (2017). *The effect of technology on saudi female Students learning English as a foreign/second language*. (Master's Dissertation). King Abdulaziz University, Suudi. ProQuest Number: 10685253.
- *Alyılmaz, S. & Şengül, K. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin dilbilgisine yönelik başarıya ve kalıcılığa etkisi. *Dil Dergisi*, 169(1), 67-110.
- *Aydın, E. (2019). Yabancılara Türkçe öğretiminde dijital hikâye anlatımının yaratıcı yazma becerisine etkisi. *Yayımlanmamış doktora tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya*.
- *Baş, B. ve Yıldırım, T. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde teknoloji entegrasyonu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3), 827-839.
- Başaran, M., Akar, C. ve Ulu, M. (2015). İlkokullarda dil becerilerinin öğretimi amacıyla bilişim teknolojileri kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 16-32.
- Batdı, V. (2019). Meta-tematik analiz. V. Batdı (Ed.), *Meta-tematik analiz: örnek uygulamalar*. (ss. 10-76). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Batdı, V. (2020). Introduction to meta-thematic analysis. V. Batdı (Ed.), *Meta-thematic analysis in research process*. (pp. 1-38). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Batdı, V. (2020). İlköğretim ikinci kademedede matematik dersinde oyunusal uygulamaların karma-meta ile analizi. 4.Asia Pacific International Modern Sciences Congress'te Sunulan Sözlü Bildiri. (12-13 December). College of Subic Montessori, Subic Bay Freeport Zone, Philippines.
- Becker, L. A. (2000). Effect size (ES). Retrieved April, 30, 2020 from <https://www.uv.es/~friasnav/EffectSizeBecker.pdf>
- Biçer, N. (2012).. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(4), 107-133.
- Borenstein, M., Hedges, L. V., ve Rothstein, H. R. (2007). Meta-analysis: fixed affect vs. random effects. https://www.meta-analysis.com/downloads/Meta-analysis_fixed_effect_vs_random_effects%20072607.pdf adresinden 15.05.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Borenstein, M., Hedges, L. V., Higgins, J. P. T., & Rothstein, H. R. (2009). *Introduction to meta-analysis*. West Sussex, UK: John Wiley.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative research journal*, 9(2), 27-40.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık
- *Campos-Lopez, M. (2015). *Empowering immigrant spanish-speaking parents through the use of instructional technology*. (Master's Dissertation). The University of Arizona, USA. ProQuest Number: 10133048.
- Cheung, A. C. K., & Slavin, R. E. (2016). How methodological features affect effect sizes in education. *Educational Researcher*, 45(5), 283-292. DOI:10.3102/0013189X16656615
- Cohen, J. A. (1960). Coefficient of agreement for nominal scales. *Education and Psychological Measurement*, 20, 37-46.
- Cooper, H., Hedges, L. V., ve Valentine, J. C. (2009). *The handbook of research synthesis and meta-analysis* (2nd edition). New York: Russell Sage Publication.
- Corbin, J., ve Strauss, A. (2008). *Techniques and procedures for developing grounded theory*. Basics of Qualitative Research, (3rd ed). Sage: Thousand Oaks, CA, USA.
- Creswell, J. W. (1999). Mixed-method research: Introduction and application. In *Handbook of Educational Policy* (pp. 455-472). Academic Press.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cumming, G. (2012). *Understanding the new statistics: Effect sizes, confidence intervals, and metaanalysis*. New York: Routledge.
- *Çakır, A. & Kana, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde video kullanımının dinleme becerisine etkisi. *International Journal of Language Academy*, 3(3), 50-65. DOI: <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.278>.
- Çalışkan, H. ve Şimşek, A. (1999). Bilgisayar destekli öğretimin tasarılmasında öğrenme bağlamı. *Kurgu Dergisi*, (16), 243-253.
- *Çangal, Ö. (2020). Yabancılar Türkçe Öğretiminde sosyal medya kullanımının yazma becerisine etkisi. *Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara*.
- *Çetin, D. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bilgisayar destekli eğitimin kelime vurgulama becerisine etkisi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla*.
- Denzin, N. K. (1978). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods*. Chicago: Aldine.
- Dinçer, S. (2006). *Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış*. Denizli: Akademik Bilişim.
- Downe-Wamboldt, B. (1992) Content analysis: method, applications and issues. *Health Care for Women International* 13, 313– 321.

- Dunn, J., Bundy, P. & Woodrow, N. (2012). Combining drama pedagogy with digital technologies to support the language learning needs of newly arrived refugee children: a classroom case study, *Research in Drama Education. The Journal of Applied Theatre and Performance*, 17(4), 477-499, DOI: 10.1080/13569783.2012.727622
- Dunn, W. N. (2004). *Public policy analysis*. Upper Saddle River: New Jersey.
- Erez, A., Bloom, M. C., ve Wells, M. T. (1996). Using random rather than fixed effects models in meta-analysis: Implications for situational specificity and validity generalization. *Personnel Psychology*, 49(2), 275-306. <https://www.proquest.com/docview/220146629?fromopenview=true&pq-origsite=gscholar>
- EU (2012). Migration and education. Conference Proceeding Book, Larnaca, 15-17 October.
- *Filho, E. J. M. A., Gammarano, I. J. L. P. & Barreto, L. A. (2021). Technology-driven consumption: digital natives and immigrants in the context of multifunctional convergence. *Journal of Strategic Marketing*, 29(3), 181-205, DOI:10.1080/0965254X.2019.1656278.
- Ghavifekr, S. & Rosdy, W.A.W. (2015). Teaching and learning with technology: Effectiveness of ICT integration in schools. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 1(2), 175-191.
- Ginossar, T. & Nelson, S. (2010) *La Comunidad Habla: Using internet community-based information interventions to increase empowerment and access to health care of low income Latino/a immigrants*. *Communication Education*, 59 (3), 328-343, DOI: 10.1080/03634521003628297
- Glass, G. V. (1976). Primary secondary and meta-analysis of research. *Educational Researcher*, 5(10), 3-8.
- *Gök, V. (2020). Yabancılarla Türkçe öğretimi için oluşturulmuş eğitsel web sitelerinin kullanılabilirlik ve öğretici görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce*.
- Grant, K.-L. (2017). *Transformative leadership: eliciting equity and excellence in the education of immigrant students from caribbean countries where English is the medium of instruction*. (Doctoral Dissertation). Northcentral University, USA. UMI Number: 10277104.
- Greenland, S., ve O’rourke, K. (2001). On the bias produced by quality scores in meta-analysis, and a hierarchical view of proposed solutions. *Biostatistics*, 2(4), 463-471.
- Gromova, C., Khairutdinova, R., Birman, D. ve Kalimullin, A. (2019). Teaching technologies for immigrant children: an exploratory study of elementary school teachers in Russia. *Intercultural Education*, 30(5), 495-509, DOI: 10.1080/14675986.2019.1586215
- Guba, E. G., ve Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology*, 30(4), 233-252.
- Hsieh, H. F., ve Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15 (9),1277-1288. doi:10.1177/1049732305276687
- Johnson, R. B. ve A. J. Onwuegbuzie (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33 (7), 14–26.

- Jones, A., Kukulska-Hulme, A., Norris, L., Gaved, M., Scanlon, E., Jones, J., & Brasher, A. (2017). Supporting immigrant language learning on smartphones: A field trial. *Studies in the Education of Adults*, 49(2), 228-252.
- Kara, M. (2010). Oyunlarla yabancılara Türkçe öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 407-421.
- Karaağaç, H. (2017). *Okul yöneticilerinin ve sınıf öğretmenleri'nin bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Keller, U. (1995). *Qualitative data analysis: theory, methods and practice for researchers*. London: Sage.
- Kondo, K. (1999). Motivating bilingual and semibilingual university students of Japanese: An analysis of language learning persistence and intensity among students from immigrant backgrounds. *Foreign language annals*, 32(1), 77-88.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- L'Abbe, K. A., Detsky, A. S., ve Q'Rourke, K. (1987). Meta-analysis in clinical research. *Annals of Internal Medicine*, 107, 224-233.
- Labuschagne, A. (2003). Qualitative research: Airy fairy or fundamental. *The qualitative report*, 8(1), 100-103.
- Landis, J. R., ve Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
- Leek, J. (2020): The Role of ICT in Intergenerational Learning between Immigrant Youth and Non-related Older Adults: Experiences from Sweden, *Scandinavian Journal of Educational Research*, DOI: 10.1080/00313831.2020.1833238.
- *Leek, J. (2020). The Role of ICT in intergenerational learning between immigrant youth and non-related older adults: experiences from Sweden, *Scandinavian Journal of Educational Research*, DOI: 10.1080/00313831.2020.1833238.
- Mack, C. A. (2012). How to write a good scientific paper: acronyms. *Journal of Micro/Nanolithography, MEMS, and MOEMS*, 11(4), 1-124.
- Merriam, S. (2009). *Qualitative research: a guide to design and implementation* (Third edition). San Fransisco, CA: Jossey Bass.
- Neundorf, K. (2002) *The content analysis guidebook*. Sage Publications Inc., Thousand Oaks, CA.
- Nogueron-Liu, N. (2017) Expanding notions of digital access: parents' negotiation of school-based technology initiatives in new immigrant communities, *Equity & Excellence in Education*, 50, (4), 387-399, DOI: 10.1080/10665684.2017.1395301.
- Okur Akçay, N., ve Halmatov, M. (2015). Okulöncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 44-50.

- Orellana, M. F. (2015). *Immigrant children in transcultural spaces: Language, learning, and love*. Routledge. http://jolle.coe.uga.edu/wp-content/uploads/2018/11/Carrillo_JoLLE2018.pdf
- Patton, M. Q. (2005). Qualitative research. In *Encyclopedia of Statistics in Behavioral Science* (Eds B. S. Everitt & D. C. Howell), John Wiley & Sons, Ltd doi:10.1002/0470013192.bsa514
- Peirce, B. N. (1994). Language learning, social identity, and immigrant women. Paper presented at the Annual Meeting of the Teachers of English to Speakers of Other Languages (28th, Baltimore, MD, March 8-12).
- Prensky, M. (2004). The emerging online life of the digital native: What they do differently because of technology, and how they do it. Retrieved 13 Ocak 2009 (Erişim tarihi: 2.05.2021).
- Ried, K. (2006). Interpreting and understanding meta-analysis graphs: a practical guide. *Australian Family Physician*, 35(8), 635-638.
- Rosenberg, M., Adams, D., ve Gurevitch, J. (2000). *MetaWin statistical software for meta-analysis*. Version 2.0, Massachusetts, MA: Sinauer Associates Inc.
- Rosengren, K. E. (1981). Advances in Scandinavia content analysis: An introduction. In K. E. Rosengren (Ed.), *Advances in content analysis* (pp. 9-19). Beverly Hills, CA: Sage.
- Rosenthal, R. (1979). The "file drawer problem" and tolerance for null results. *Psychol Bull*, 86, 638-41.
- *Saltourides, E. (2009). The sociocultural impact of technology on adult immigrant English as a second language learners, (Doctoral Dissertation). The University of Arizona, USA. ProQuest Number: 3387392.
- Sandelowski M. (1993) Theory unmasked: the uses and guises of theory in qualitative research. *Research in Nursing & Health* 16, 213-218.
- Schmidt, F. L., Oh, I.-S., ve Hayes, T. L. (2009). Fixed- versus random effects models in meta-analysis: Model properties and an empirical comparison of differences in results. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 62, 97-128.
- Sim, J., ve Wright, C. C. (2005). The kappa statistic in reliability studies: use, interpretation, and sample size requirements. *Physical Therapy*, 85(3), 257-268.
- *Tarhan, Z. (2020). Sanal gerçeklik araçlarının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük öğrenimine etkisi ve akılda tutmadaki verimliliği. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Thalheimer, W. ve Cook, S. (2002). How to calculate effect sizes from published research articles: A simplified methodology.
- *Tıraşoğlu, C. (2019). Yabancılar Türkçe öğretiminde söz varlığını geliştirmeye yönelik web 2.0 araçları: Kahoot örneği. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya*.
- TÖMER. (2021). Uzaktan (online) 'Yabancı dil olarak Türkçe' öğretim sertifikası programı. Ankara Üniversitesi. http://tomer.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/109/2021/03/TOMER-OYP-INFO_2021.pdf

- Törenli, N. (2005). *Bilişim teknolojileri temelinde haber medyasının yeniden biçimlenişi: Yeni medya, Yeni iletişim ortamı*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- *Türker, M. S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde blog kullanımının okuma becerisine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- *Uslu, A. ve Öztürk, T. (2019). Türkiye’de geçici koruma statüsünde olan suriyeli yetişkinlere verilen dil eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojilerinin yeri. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 1(1), 57-77.
- Vandeyar, S., ve Catalano, T. (2020). Language and Identity: Multilingual Immigrant Learners in South Africa. *Language Matters*, 51(2), 106-128.
- Wolcott, H. F. (1994) *Transforming qualitative data: Description, analysis and interpretation*. Newbury Park, CA:Sage
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 7-17.

Yabancılar Dil Öğretiminde Teknolojinin Kullanımı: Bir Karma-Meta Yöntemi

Ekler

Ek-1: Kappa Uyum Değerleri

	YDÖTD Uygulamalarının Dil Becerileri ile Başarıya Katkısı			YDÖTD Uygulamalarının Öğrenme Ortamlarına Katkısı			YDÖTD Uygulamalarındaki Engeller			YDÖTD Uygulamalarındaki Engellere İlişkin Çözüm Önerileri						
	K2			K2			K2			K2						
	+	-	Σ	+	-	Σ	+	-	Σ	+	-	Σ				
K1	+	31	3	34	+	29	2	31	+	30	0	30	+	28	1	29
	-	2	19	21	-	2	16	18	-	2	12	14	-	0	9	9
	Σ	33	22	55	Σ	31	18	49	Σ	32	12	44	Σ	28	10	38
	Kappa: .809		p: .000		Kappa: .824		p: .000		Kappa: .891		p: .000		Kappa: .930		p: .000	